

ODAM VA UNING SALOMATLIGI KURSIDA QON BO'LIMINI O'RGANISHDA SINF DAN TASHQARI ISHLARNI AMALGA OSHIRISH USLUBIYOTI

Sharipova Barno Salimovna

Farg'ona davlat universiteti Zoologiya va umumiy biologiya kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada maktab o'quvchilari uchun qon bo'limini o'qitishda sinfdan tashqari ishlarni amalga oshirish uslublari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: qon, ommaviy, individual, eritrosit, leykotsit, trombosit, goryayev kamerasi.

Kirish. "Ta'lim to'g'risida", "Kadrlar tayyorlash milliy dasturida"gi O'zbekiston Respublikasi qonunlari hamda Vazirlar maxkamasining "O'zbekiston Respublikasida umumiy o'rta ta'limni tashkil etish to'g'risida" ta'lim mazmuniga islohotlarning bosh maqsadidan kelib chiqqan holda zarur tuzatishlar kiritish, uning sifati va samaradorligini oshirish maqsadida bir qancha qarorlarni qabul qilib hayotga tadbiiq etildi.

Kadrlarni tayyorlash sohasidagi Davlat siyosati uzluksiz ta'lim tizimi orqali Har tomonlama rivojlangan shaxs - fuqaroning tashkil topishini ko'zda tutadi.

Ushbu ma'suliyatli vazifani amalga oshirishda biologiya o'qituvchisi biologik bilimlarning jamiyatimizdagi har bir inson hayoti va mehnatidagi kuchini chuqur anglashi va o'quvchilarda bunga ishonch xosil qilishlari lozim.

"Odam va uning salomatligi" kursini Qon bo'limini o'rganishni o'ziga xos tomonlari bor. Bu bo'lim mazmun jihatidan bir muncha murakkabligi bilan ajralib turadi. SHuning uchun ham ushbu bo'limni o'rganishda sinfdan tashqari ishlarning ahamiyati bir muncha kattadir.

Biologiya fanining sinfdan tashqari ishlari o'quvchilarning o'qituvchi rahbarligida darsda ularni biologiya faniga qiziqishi xamda ularning ijodiy xavaskorligini uyg'otishi va namoyish qilishi uchun maktab programmasini kengaytirishi va to'ldirishga qaratilgan, darsdan tashqari ixtiyoriy ishlarni har xil shakllari xisoblanadi.

1-jadval

Biologiyadan sinfdan tashqari mashg'ulotlarning turlari.

1. Gruppa mashg'ulotlari.	Yosh tabiatshunoslar to'garagi.
---------------------------	---------------------------------

2. Ommaviy mashg'ulotlar.	Kabinet jixozlash bo'yicha assistentlar. Ma'ruza va kinofilmlar namoyish qilish. Tabiatga ekskursiyaga, sayllarga chiqish. ➤ Ilmiy kechalar va konferentsiyalar; ➤ O'quvchi ishlarini ko'rgazmalari; ➤ Ko'kalamzorlashtirish; ➤ Qushlar va gullar bayrami; ➤ Jurnal devoriy gazeta nashr etish; ➤ Kechalar o'tkazish.
3. Individual mashg'ulot.	Tirik tabiat burchagida ishlash; Maktab o'quv tarbiya uchastkasida ishlash; Tabiatdagi ish; Sinfдан tashqari ishlar. O'simlik va hayvonlarni parvarish qilish, tajribalar o'tkazish.

Tablitsa-2

Qon bo'limi bo'yicha amalga oshiriladigan S.T.I.larning ro'yxati.

№	Ishning mavzusi	Ajratilgan soat
	Odam qonidan vaqtinchalik mikroskopik preparat tayyorlash va kuzatish.	1 soat
	Baqa qonidan vaqtinchalik mikroskopik preparat tayyorlash va ko'rish.	1 soat
	Baqa qonidan bo'yalgan qon preparatini tayyorlash va ko'rish.	1 soat
	Hayvonni ivib qolgan va fibrinsizlantirilgan qonni tayyorlash.	1 soat
	Venoz qonni arterial qonga aylantirish.	1 soat
	Tekshirish uchun quyonlardan qon olish va hayvonlar tanasidagi qonni miqdorini hisoblab topish.	1 soat
	Qon plazmasi va zardobini olish.	1 soat
	Goryaev xisoblash kamerasida qonning shaklli elementlarini sanash (eritrosit, leykotsit, trombosit)	1 soat
	Qondagi gemogloblin miqdorini Sali usuli bo'yicha aniqlash.	1 soat
	Qonning yopishqoqligini aniqlash.	1 soat
	Qon guruhini aniqlash.	1 soat
	Qonning rezus omilini ekspress(shoshilinch) usul bilan aniqlash.	1 soat
	Qonning ivish tezligini aniqlash.	1 soat

Xozirgi paytda metodika va maktab amaliyotida dars bilan birgalikda biologiyadan ta'lim-tarbiya ishlarining muayyan tizimidagi tashkiliy shakllari Bular qatoriga dars bilan bog'liq bo'lgan va bajarilishi o'quvchilar uchun majburiy xisoblangan darsdan tashqari ishlar hamda ixtiyoriy tarzda o'tkaziladigan sinfdan tashqari mashg'ulotlardir.

Biologiya bo'yicha amalga oshiriladigan sinfdan tashqari mashg'ulotlar mazmunan va tashkil etilishi jihatidan xilma-xildir: yakka tartibdagi, guruh tarzidagi va ommaviy sinfdan tashqari mashg'ulotlar sifatida bo'lishi mumkin.

Xulosa. Biz o'zimizning tajribalarimizda Rishton tumani № 33-maktabda kelgusida sog'liqni saqlash sohasida ishlashga qiziqqan talabalarni to'plab, ularni "Yosh gematologlar" deb atadik va yil davomida ish rejasi asosida mashg'ulotlarni amalga oshirdik. Ish rejasida tuman kasalxonasini qon bo'yicha laboratoriyasiga ekskursiya ham uyushtirildi.

Maktab darsligidan ko'pchilikka ma'lumki qon bo'yicha ishlarni amalga oshirishni yo'l-yo'rig'i berilmagan. Ular maxsus qo'llanmalarda berilgan. Biz ishlarni nazarga olib yil davomida 13 ta ishni amalga oshirishni rejalashtirdik. Ayrim mashg'ulotlar vaqtida 1ta ayrimlarida 2 tadan ishni amalga oshirishni mo'ljalladik.

REFERENCES:

1. Мирзахалилов, М. М. Ў. (2022). ГИДРОХИМИЧЕСКИЙ СОСТОЯНИЕ ПРУДОВ РЫБОВОДНЫХ ХОЗЯЙСТВ И СЕЗОННЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ ИХ. International scientific journal of Biruni, 1(2), 108-113.
2. Муқимов, М. К. А., Мирзахалилов, М. М., & Назаров, М. Ш. (2021). КАЧЕСТВЕННЫЙ И КОЛИЧЕСТВЕННЫЙ АНАЛИЗ НЕКУЛЬТИВИРУЕМЫХ РЫБ В ВЫРОСТНЫХ ПРУДАХ РЫБХОЗА «НАМАНГАН БАЛЫК». Academic research in educational sciences, 2(5), 726-733.
3. Mukimov, M. K. A., Mirzakhalilov, M. M., & Nazarov, M. S. (2021). Assessment Of Hydrochemical Analysis And Phytoplankton Community Of Different Ponds Of A Fish Farm. The American Journal of Applied sciences, 3(05), 140-047.
4. Mirzahalilov, M. M., Muqimov MA, N. M. S., Kim, S. I., & Mustafaeva, Z. A. (2006). HYDROCHEMICAL INDEXES AND PHYTOPLANKTON COMPOSITION OF DIFFERENT TYPES OF WATER BODIES IN THE FERGANA VALLEY. O 'ZBEKISTON BIOLOGIYA JURNALI, 36.
5. Муқимов, М. К. А., Мирзахалилов, М. М. Ў., Назаров, М. Ш., & Шарипова, Б. С. (2022). СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА МОРФОБИОЛОГИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ АМУРСКОГО ЧЕБАЧКА (PSEUDORASBORA PARVA) КАК ИНВАЗИВНОГО ВИДА. Science and innovation, 1(D2), 50-54.
6. Мо, М. (2022). BALIQCHILIK NOVUZLARIDAGI VA'ZI TABIIY OZUQALARNING GIDROBIOLOGIK TAHLILI. IJODKOR O'QITUVCHI, 2(24), 332-337.

7. Xasanboyevna, R. D., & Salimovna, S. B. (2022). ТАБИАТ МУҲОФАЗАСИГА ЭКОЛОГИК ЁНДАШУВ. IJODKOR O'QITUVCHI, 2(24), 306-313.
8. Shamuradovna, M. M. F., Mirzakarim o'g'li, M. M., & Shokirovna, A. S. (2022). POLIZ QONGIZI-EPILYAXNA (EPILACHNA CHRYSOMELINA) NING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(13), 702-706.
9. Mirzakarim o'g'li, M. M., & Axmadali o'g'li, Y. A. (2022). BIOLOGIYA DARSLARIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(13), 692-696.
10. Mirabbos Mirzakarim o'g'li, M. ., & Abutolib Axmadali o'g'li, Y. . (2022). MATBUOT KONFERENSIYASI DARSİ MISOLIDA G'O'ZA GENETİKASI VA SELEKSIYASI MAVZUSI DOIRASIDA O'QUVCHILARNI BILIM VA KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH USLUBLARI. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(4), 510-514. извлечено от <https://nauchniyimpuls.ru/index.php/noiv/article/view/1406>
11. Mansurjonova, G. (2020). The Main Notions Of Linguoculturology. Интернаука, (27), 85-86.
12. Мирзакулов, А. М. (2022). ФИЗИК ХОДИСАЛАРНИНГ ЧИЗИКЛИ РЕГРЕССИЯ ТАХЛИЛИ. Science and innovation, 1(A3), 97-102.
13. Мирзакулов, А. М. (2022). ФИЗИКА ФАНИДАГИ КИНЕТИК ХОДИСАЛАРНИНГ РЕГРЕССИОН ТАХЛИЛИ. IJODKOR O'QITUVCHI, 2(23), 432-438.
14. Gadoev, A., Turkistonova, M., Sharipova, B., & Payzieva, O. (2021). LESIONS OF HUMANS WITH SARCOSPORIDIA. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 2(12), 290-294.
15. Sharopovich, N. M., Salimovna, S. B., Xasanbayevna, R. D., & Islomiddin og, T. U. S. (2022). FARG'ONA VODIYSI BALIQCHILIK NOVUZLARIDA TARQALGAN KUMUSH TOVONBALIQ (CARASSIUS GIBELIO) NING MORFOBIOLOGIK KO'RSATKICHLARINI TAHLILI. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(13), 686-691.
16. Умаров, Ф., Шарипова, Б., Аъзамов, А., & Раҳимова, Д. (2022). НОРИН ДАРЁСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИЗИЛ КИТОБИГА КИРИТИЛГАН ВА ТУРЛИ ЭНДЕМИКЛИК ДАРАЖАСИДАГИ БАЛИҚЛАРИ ТАҲЛИЛИ. International scientific journal of Biruni, 1(2), 121-126.
17. Юнусов, М. М. (2022). ТУНЛАМЛАР ВА АЙРИМ ЗАРАРКУНАНДАЛАРГА ҚАРШИ ТУРЛИ ХИЛ ҲАШАРОТ ТУТҚИЧЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ. Journal of Integrated Education and Research, 1(5), 110-117.
18. Mirzaxalilovich, Y. M., & Nabibullayev, X. F. (2022). ASALARILARDA PARAZITLARI KELITIRIB CHIQARADIGAN KASALLIKLAR. THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH, 1(5), 478-480.
19. Юнусов, М. М., Сабирова, Г. Х., & Абдурахимов, И. Н. У. (2022). ИНФЕКЦИОННЫЕ ЗАБОЛЕВАНИЯ И ИХ ПРОФИЛАКТИКА. Science and innovation, 1(D3), 87-88.

20. Mirzahalilovich, Y. M., & Akramjonovna, O. S. (2022). Use of species belonging to the Cossinellidae family and carnivorous beetles against pests. INTERNATIONAL JOURNAL OF RESEARCH IN COMMERCE, IT, ENGINEERING AND SOCIAL SCIENCES ISSN: 2349-7793 Impact Factor: 6.876, 16(10), 89-99.
21. Юнусов, М. М., Сабирова, Г. Х., & Хабибуллаев, Ф. Н. (2022). ПРОБЛЕМА ЗДОРОВЬЯ В ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ. Science and innovation, 1(D3), 89-90.
22. Юнусов, М. М., Ахмаджонова, С. Ш., & Содикова, Ш. С. (2022). ЗАРАКУНАНДАЛАРГА ҚАРШИ ОЛТИНКЎЗ (CHRYSOPIDAE) ОИЛАСИГА МАНСУБ ТУРЛАРНИ ҚЎЛЛАШ. IJODKOR O'QITUVCHI, 2(23), 378-384.
23. Ахмаджонова, С. Ш., & Рахимова, Д. Х. (2020). К экологии щелкунов (coleoptera, elateridae) Ферганской долины. Общество и инновации, 1(2/S), 319-322.
24. Kizi, M. I. B., Khasanbaevna, R. D., & Abdulazizovna, K. B. (2021). USE AND PROTECTION OF WATER RESOURCES IN UZBEKISTAN: CURRENT STATE AND DEVELOPMENT PATHS. Достижения науки и образования, (3 (75)), 10-12.
25. Kuldosheva, A. M., Khasanbaevna, R. D., Kizi, T. K. Z., & Ugli, S. U. B. (2021). FORMATION OF KEY COMPETENCIES IN CHEMISTRY AND BIOLOGY. Вестник науки и образования, (8-2 (111)), 15-18.
26. Усмонов, Б. Ш., & Рахимов, К. О. (2020). Построение математической модели в прямой и вариационной постановке задачи изгибно-крутильного колебания наследственно-деформируемого крыла самолета. Проблемы вычислительной и прикладной математики, (5), 108-119.
27. Onarqulov, M., Yaqubjonov, A., & Yusupov, M. (2022). COMPUTER NETWORKS AND LEARNING FROM THEM OPPORTUNITIES TO USE. Models and methods in modern science, 1(13), 59-62.
28. Абдулазиз угли, Ю. М., Каримбердиевич, О. М., & Махамдин угли, Ё. А. (2022). АЛГОРИТМЫ РАСПОЗНОВАНИЯ РЕЧИ И КЛАССИФИКАЦИЯ МЕТОДОВ РАСПОЗНОВАНИЯ РЕЧИ. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES, 3(10), 15-19.
29. Усмонов Б., Рахимов К. (2021). Моделирование и анализ численных исследований задач линейных и нелинейных наследственно-деформируемых систем в среде Matlab. Проблемы вычислительной и прикладной математики // Problems of computational and applied mathematics, 4(34), 50-59.
30. Cho, K., Van Merriënboer, B., Gulcehre, C., Bahdanau, D., Bougares, F., Schwenk, H., & Bengio, Y. (2014). Learning phrase representations using RNN encoder-decoder for statistical machine translation. arXiv preprint arXiv:1406.1078.
31. Usmonov, B., & Rakhimov, Q. (2019). Vibration analysis of airfoil on hereditary deformable suspensions. In E3S Web of Conferences (Vol. 97, p. 06006). EDP Sciences.
32. Тил моделлари ва уларни нутқни таниб олишда қўллаш / Н. С. Маматов, Ю. Ш. Юлдошев, Ш. Ш. Абдуллаев, А. Н. Самижонов // Проблемы

вычислительной и прикладной математики. – 2022. – No S2(40). – P. 76-79. – EDN SBCKKK.

33. Zeiler, M. D., & Fergus, R. (2014, September). Visualizing and understanding convolutional networks. In European conference on computer vision (pp. 818-833). Springer, Cham.

34. Рахимов Қувватали, & Сотволдиев Абдумалик Дилмурод ўғли. (2022, October 20). МАШИНАЛИ ЎҚИТИШ ВА СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТНИНГ АМАЛИЙ СОҲАЛАРДА ҚЎЛЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ. YOUTH, SCIENCE, EDUCATION: TOPICAL ISSUES, ACHIEVEMENTS AND INNOVATIONS, Prague, Czech. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7230282>

35. Tojiev, T. H., & Ibragimov, S. M. (2019). NUMERICAL SOLUTIONS OF THE CAUCHY PROBLEM FOR THE GENERALIZED EQUATION OF NONISOTROPIC DIFFUSION. Bulletin of Namangan State University: Vol, 1(10), 6.

36. Aldashev, I. T. X. (2022). TA'LIM JARAYONIDA KOMPYUTER O'YIN TEXNOLOGIYALARINING O'RNI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(5-2), 909-914.

37. Mamatova Zilolaxon Xabibulloxonov. (2022). RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR SHAROITIDA INFORMATIKA FANINI OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANIB O'QITISH. Conferencea, 199–202.

